

Rapport Arkeologiska förundersökningar

**Kv Klockaren 6 & Stora Gatan
Sigtuna, Uppland
1998-1999**

Anders Wikström

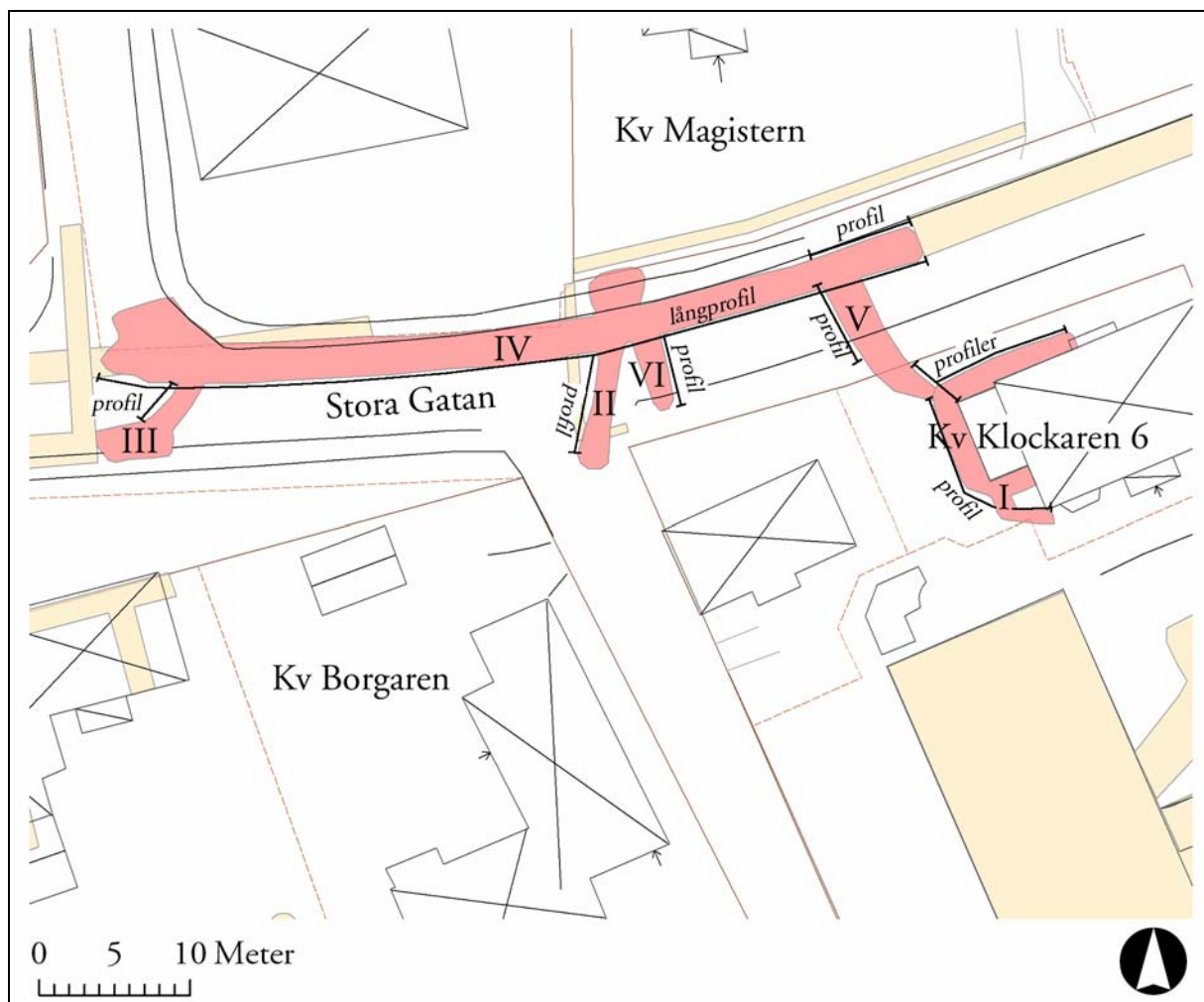
Sigtuna Museers Uppdrags Verksamhet

Sigtuna Museum

Stora Gatan 55
S-193 30 Sigtuna

Tfn: 08/591 266 70

Fax: 08/597 838 83

Figur 1
Schaktplan för den aktuella undersökningen markerat med rött, andra arkeologiska undersökningar i området markerade med gult samt dokumenterade profiler markerade med streck.

Inledning

I samband med schaktning för dagvatten, byte av vattenservis och dränering till ett hus i kvarteret Klockaren 6 samt schaktning för dagvattenledningar i Stora Gatan utförde Sigtuna Museers Uppdrags Verksamhet arkeologiska förundersökningar. Totalt skrevs tre beslut för dessa schaktningsarbeten, alla avrapporteras samtidigt i denna rapport (se administrativa uppgifter).

Undersökningsområdet ligger i utkanten av det medeltida bebyggelseområdet. De undersökningar som företagits i närheten har visat på mycket tunna kulturlager eller inga alls. Emellertid har det framkommit medeltida skelettgravar både norr och söder om undersökningsområdet, dels i kv Magistern 1 (1992) och Magistern 2 (1998) på den norra sidan och i kv Borgaren 1 och 2 (1924) samt i kv Klockaren 3 (1955) på den södra sidan. Vid en undersökning i Stora Gatan 1985 alldeles väster om de nu undersökta schakten framkom mycket tunna kulturlager och två eventuella gravar.

Syftet med förundersökningen var att se till att inga kulturlager eller gravar förstördes vid schaktningsarbetet samt att dokumentera eventuella kulturlager eller gravar om sådana påträffades.

Denna rapport är skriven med avsatta medel i enlighet med förordningen (1993: 379) om bidrag till kulturmiljövård, länsstyrelsens beslut dnr 431-07-111068.

Resultat

Totalt grävdes sex schakt, I-VI (figur 1), med drygt 116 meters längd. Bredden varierade mellan 1,5 till 2,5 meter och djupet på schakten var över 1,5 meter. Totalt dokumenterades drygt 83 meter av den totala längden på schakten. I de allra flesta schakt fanns enbart recenta lager bestående av buteljglas, tegel, porslin och liknande fynd. Dessa profiler redovisas inte i rapporten som figurer, men schakten beskrivs översiktligt i texten. Det framgår dock av figur 1 vilka profiler som är dokumenterade i fält. De profiler som har renritats och bifogats som figur i rapporten är de som har mer substantiellt värde. Undergrunden utgjordes av morän i samtliga schakt. Inga fynd tillvaratogs.

Schakt I

Schakt I var 24 meter långt och grävdes i samband med dräneringsarbeten runt huset i kvarteret Klockaren 6. Både den norra och den västra schaktväggen dokumenterades, men inga medeltida kulturlager eller gravar påträffades.

Schakt II

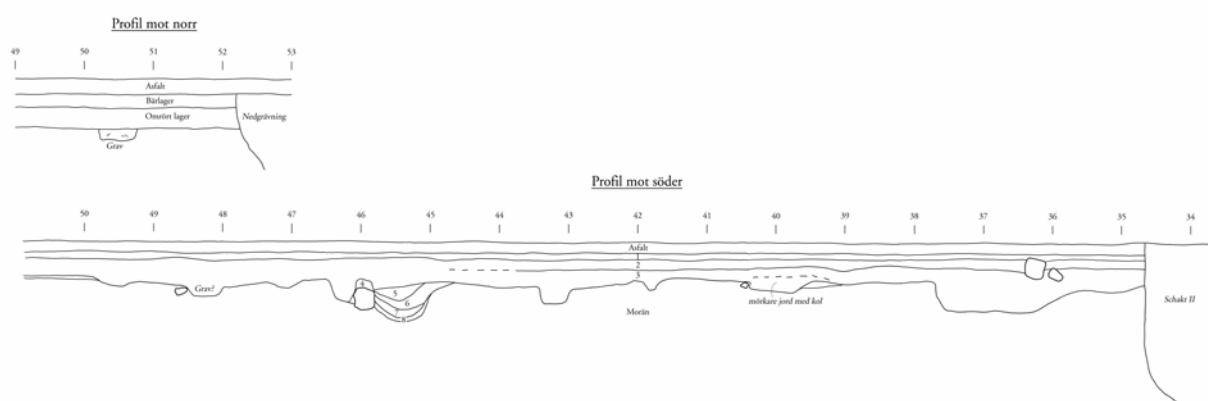
Schakt II var 14 meter långt och grävdes i samband med byte av dagvattenledningar i Stora Gatan. Den västra schaktväggen dokumenterades längs en sträcka på 9 meter i den södra delen. Större delen av schaktet genomkorsades av ett antal tele-, el- och vattenledningar och var därför kraftigt stört. Inga gravar eller tydliga medeltida kulturlager påträffades, men i den norra delen av schaktet fanns eventuellt tunna kulturlager på drygt 0,5 meters djup.

Schakt III

Schakt III var 8 meter långt och grävdes i samband med byte av brunnar och dagvattenledningar i Stora Gatan. Delar av den nordvästra schaktväggen dokumenterades, men inga medeltida kulturlager eller gravar påträffades.

Schakt IV

Schakt IV var 55 meter långt och grävdes i samband med schaktningar för nya dagvattenledningar i Stora Gatan. Både den södra och delar av den norra schaktväggen dokumenterades. Förutom några lager i en nedgrävning som möjligen skulle kunna vara medeltida (lager 7 och 8 vid 45 meter i den södra profilen) påträffades minst två gravar och eventuellt en tredje (figur 2). De tre gravarna påträffades i den östligaste delen av schakt IV endast ca 15 meter från ett tjugotal gravar tillhörande en tidigkristen kyrkogård som undersöktes i kvarteret Magistern 2, 1998. Övriga lager innehöll nästan enbart recent material och tegel (lager 2-6), inga fynd tillvaratogs. Det översta lagret bestod av grus och sand och utgjorde ett bärlager till den asfalterade vägen.

Figur 2
Delar av de dokumenterade schaktväggarna i schakt IV

Schakt V

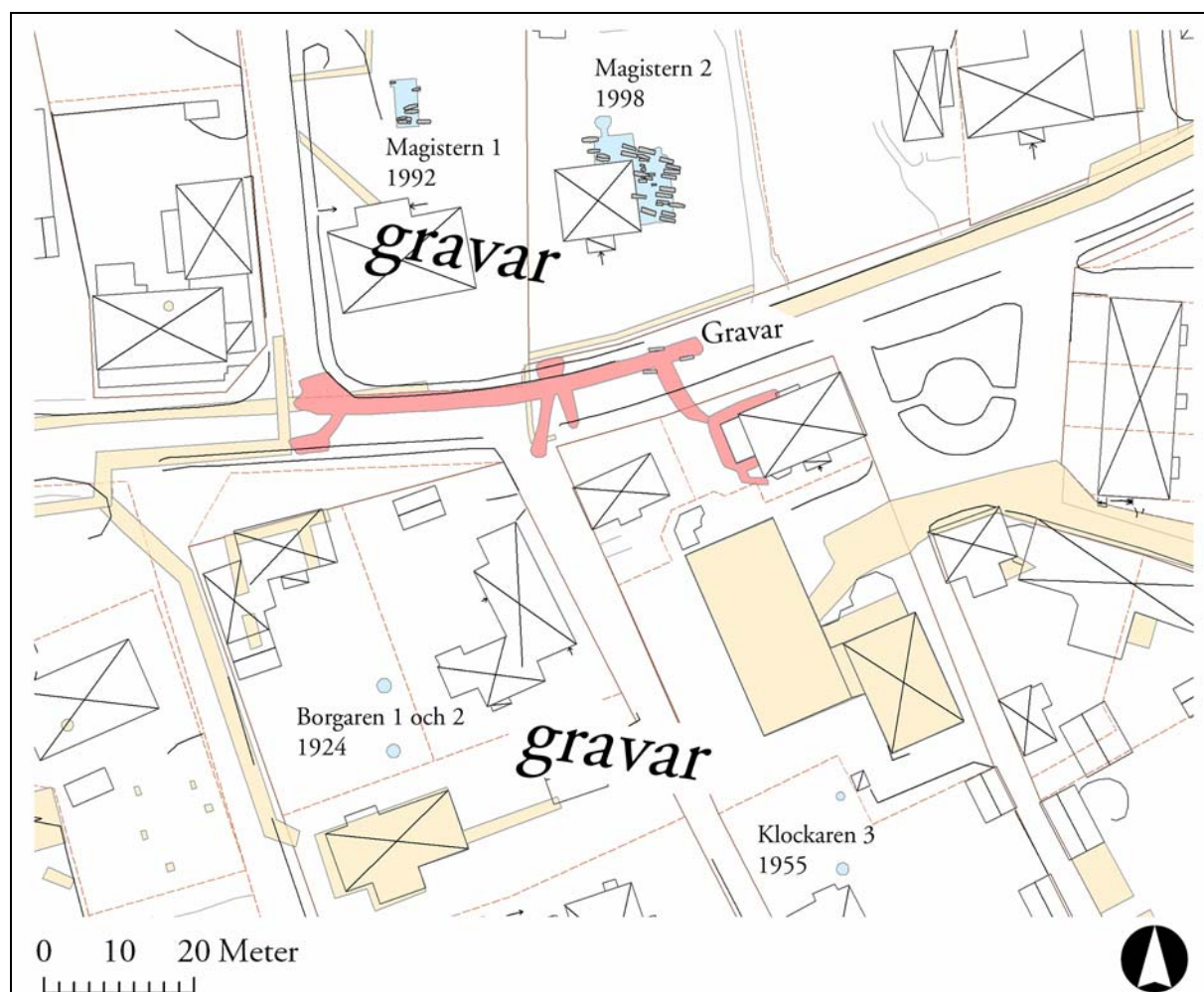
Schakt V var 10 meter långt och grävdes i samband med byte av dagvattenledning från Stora Gatan in till fastigheten kvarteret Klockaren 6. Den västra schaktväggen dokumenterades, men inga medeltida kulturlager eller tydliga gravar påträffades. Strax intill där schakt IV och V korsade varandra påträffades dock en nedgrävning i moränen som möjligen kan vara rester efter en grav. Närheten till de gravar som påträffades i schakt IV gör denna tolkning trolig.

Schakt VI

Schakt VI var 5 meter långt och grävdes i samband med byte av dagvattenledningar i Stora Gatan. Den östra schaktväggen dokumenterades och längs en 3 meter lång sträcka påträffades tunna lager och ett par nedgrävningar som möjligen kan vara medeltida. Inga fynd påträffades vilket gör en datering svår. Varken lagret eller nedgrävningarna innehöll tegel eller buteljglas, vilket innebär att de kan vara av äldre datum. Schaktets ringa omfattning innebär att inga specifika slutsatser om lämningarnas karaktär kunde dras.

Slutsatser

Av resultaten att döma kommer sannolikt de två (eller tre) gravarna som påträffades i schakt IV från den tidigkristna kyrkogård som delvis undersökts i kvarteret Magistern, 1992 och 1998. Vid dessa undersökningar kunde konstateras att det fanns två skikt med gravar, dels mycket dåligt bevarade skelett där fyllningen saknade kalkbruk, dels bättre bevarade skelett med en något annorlunda riktning och där det fanns kalkbruk i fyllningen. De kalkbruksfria gravarna låg tätt, i minst tre nord-sydliga rader och tolkades som tillhörande en okänd träkyrka, möjligen från 1000- eller 1100-tal. De gravar som hade kalkbruk i fyllningen har sannolikt tillhört en senare stenkyrka, oklart vilken, men möjligen S:t Göran eller S:ta Gertrud som omtalas först under senmedeltid. De nu aktuella gravarna hade enligt dokumentationen inget kalkbruk i fyllningen och var mycket dåligt bevarade. I en grav framkom enbart tändar. Detta tyder på att de bör tillhöra den tidiga kyrkogården. Eftersom inga ytterligare gravar påträffades längre söderut eller västerut är det stor sannolikhet att de berörda gravarna ligger inom kyrkogårdens sydöstra hörn.

Figur 4
Översikt över placeringen av påträffade gravar i den östra delen av Sigtuna

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer: 2021-98-29919, 2021-98-39190
Uppdragsgivare: Stadsbyggnadskontoret Sigtuna kommun, Starkad AB
Kvarter/område: Klockaren 6
Fornlämning: RAÄ 195:1
Socken: Sigtuna
Landskap: Uppland
Ek kartblad: 118 21 Sigtuna
Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning
Fältarbets tid: 1998-12-02 – 12-16
Fältarbetspersonal: Johan Westerlund
Rapportarbete: Anders Wikström

Dokumentationsmaterial: 1 schaktplan, 2 plan- och profilritningar

Länsstyrelsens diarienummer: 2021-98-48038
Uppdragsgivare: Stadsbyggnadskontoret, Sigtuna kommun
Kvarter/område: Stora Gatan (Klockaren 6)
Fornlämning: RAÄ 195:1
Socken: Sigtuna
Landskap: Uppland
Ek kartblad: 118 21 Sigtuna
Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning
Fältarbets tid: 1998-12-14 – 1999-03-11
Fältarbetspersonal: Johan Westerlund
Rapportarbete: Anders Wikström

Dokumentationsmaterial: 1 schaktplan, 3 profilritningar

